

„Csak néhány heti önmegtágadás, és a
győzelem biztos.”

Kossuth Lajos

A BECSÜLETES EMBEREKHEZ

SZÓLOK!

TÓVÖLGYI TITUSZ.

PEST, 1872.

KAPHATÓ A „GYORS-POSTA” KIADÓ-HIVATALÁBAN
(Egyetem-utca 4-dik szám).

Ára füzve 15 krajczár, 100 darab 10 forint.

Tisztelt polgártársak! *)

Soha se írtak és beszéltek az emberek annyit mint most, sohase zúgott talán még a magyar ember feje a sok beszéd-től annyit mint most, és nem csodálnám, ha valakinek a szája nyílasát látván, elszaladna tőle, mert hát a mi a legfurcsább, tehát ezután a sok beszéd után, talán még sohase tudott a magyar ember kevésbé eligazodni mint most; mert ha beszél a balpárt, hát beszél a jobbpárt még tízszer annyit, akár a kath. pap, s bár ő hiszi legkevésbé a mit beszél, ő akarja legjobban, hogy más higgye el az ő kedvéért, a mit ő nem hisz, mert aztán ha más sem hinné, és úgy látná a dolgokat, mint ő maga, egy pillanat alatt vége lenne a jobboldal hatalmának. A ki tehát a kenyérkereset más munkájával van elfoglalva, s nem bíbelődhetik folyton ezzel a hunczfut politikával, a sok mindenféle beszédet hallva kezdi azt tudni, hogy semmit se tud, érzi ugyan, hogy a csizma szorít, a nadrág szűk, a láda meg üres, de mikor a jobboldal meg elhiteti vele, hogy: szűk az ördögben, csak a láb nagy és az ember kövér; a láda meg nem lehet tele, ha minden nap kiszedik belőle a mit bele tesznek; a sok beszéd közt aztán még azt is elfeledi az ember, hogy – az ám, csak hogy az adóba szedik ki, a csizma azért szűk, mert nem telt nagyobbra, a nadrág meg azért, mert kevés volt a posztó hozzá.

Elhatároztuk tehát, hogy nem zavarjuk össze a dolgot még jobban, nem hadarunk össze sok mindenféle politikus értetlenséget, mert hát nem az a beszéd ér valamit, a melyekben sok a szó, de kevés az értelem, hanem legyen a szó minél kevesebb, és az értelem minél több.

*) Figyelmeztetem a t. olvasót, hogy a hol „*német*” szót olvas, ott osztrák kormányt értsen.

Nem dicsérjük a balpártot, nem gyalázzuk a jobbpártot, dicsérje, vagy gyalázza őket a cselekedet, melyet elkövettek, és elkövetnek. Azt akarjuk tehát elmondani, és semmit mást, és nem akarunk elérni semmit mást, csak azt, hogy: tudja meg hát a magyar ember, hogy miről van szó tulajdonképpen, hogy mit pártol ha a jobb-, vagy mit pártol, ha a baloldalt pártolja? Ha aztán tudni fogja ezeket, hát akkor aztán menjen ahoz a párthoz, hova szívének legtisztább sugallata, hazaszeretetének legtisztább érzete, és saját boldogságának legjózanabb felfogása vezeti.

Menjen aztán és igya a jobbpárt borát, ha még azután is azt hiszi, hogy csakugyan az a jó párt, és adja szavazatát a balpárt ellen, ha valóban azt hiszi, hogy nem hazája és saját boldogsága ellen adja. Mi elmondjuk a dolgot úgy a mint van, ítélje meg mindenki a saját eszével és belátásával. Ne engedje pedig a magyarok Istene, hogy még valaha tollat foghassunk a kezünkbe, ha nem tisztán és nem úgy adunk elő mindent, a mint van. Halljuk tehát!

I.

Mi volt az az 1848?

Mindenek előtt azt kell elmondanunk, hogy hát tulajdonképpen mit akartunk mi 1848-ban, és mit akartak velünk? Volt-e jogunk ahoz, a mit akartunk? Észszerűen akartuk-e? Igazságosan akartuk-e? Miért ontottuk vérünket és miért ontottuk hiába?

Leg és legegyszerűbben azt a kérdést intézem hozzád t. polgártárs, hogy: hiszed-e, miként az a föld, melyen állsz, Magyarország földje? Hiszed-e, hogy azért hívják Magyarországot földjének, mert a magyarok földje? és hiszed-e, hogy mikor nemzetek vérrel vásároltak hazát maguknak, hát ennek a földnek a magyar nemzet drágán megfizette árát? Igen, és ez a föld a magyarok földje. Elismerte azt egész Európa, mert hagyta a magyart úgy gazdálkodni azon, a mint neki tetszett, és ha volt, a ki el akarta venni tőle ezt a földet, azt véres fejjel verte ki arról a magyar, és legtöbb-

ször a németet, mely még a tatárjáráskor is azon volt, hogy Magyarországot magának foglalhassa el, és azóta is felhasználta minden alkalmat, de savanyu volt neki a szőlő, sőt Mátyás király kegyetlenül megtanította, mint mártogassa Magyarországra az orrát. Nem is igen merte aztán nyilvánosan, hanem úgy kéz alatt munkálkodott mindig, és igyekezett hazaáruuló magyarokat szerezni magának. Sokáig nem jött azonban alkalom, hogy hozzánk beszagolhasson, míg végre elérte a nemzetet, a mohácsi szerencsétlen ütközet, a török ellen. Volt ilyen szerencsétlen ütközet másszor is, sőt Mohinál a tatárok ellen, tízszer szerencsétlenebb, de szerencsésen kiheverte az ország mindig, sőt virágzóbb lett, mint azelőtt volt; a mohácsi ütközetnél azonban, a már kéz alatt tartott magyarok elérkezettnek látták az időt, miként agyonijesztvén a nemzetet, elhitessék vele, hogy nem lehetünk él német nélkül; ekkor aztán intettek is ki, hogy: na most gyere be, ha a magyarral boldogulni akarsz, most meg van ijedve nagyon. Ekkor aztán bejött I. Ferdinánd király szép csendesen, a ki ugyan a magyar alkotmányra mindenféleképpen megesküdvén, magyar királylyá koronáztatott.

És ettől a pillanattól kezdve édes polgártársam, azt kezdte a magyar észrevenni, hogy talán nem is ő az ur a maga házában. Egyszerre csak felfordult a világ, és olyan volt, mintha a magyar a németért volna a világon. A pénzét elvitte a német, a fiát katonának elvitte a német, a sok élhetetlen idegen katonát az országba behozta a német, az ország főbb hivatalait némettel megtöltötte a német, mikor pedig jobbról balról, egyik vagy a másik szomszéd elkezdett ütni bennünket, hát hogy védelmezzük magunkat, nem engedte a német.

Ekkor aztán a magyarok összenéztek, hogy: nini, hiszen fele sincs ennek így jó), és nem jó lenne, ha sokáig így tartana. És pedig nem csak hogy sokáig így tartott, hanem pillanatról pillanatra kezdett boszantóbb lenni, s a német már úgy nézete a magyarra, mintha a német kegyelméből volna ebben az országban; – értsd a német kifejezés alatt az osztrákot és annak zsoldosait. – Mikor pedig a magyar

szót emelt azért, hogy a mi jó van itt, azt mind kiviszik a németnek, a mi pedig rossz van ott, azt mind behozzák a magyarnak, – hát a német azt felelt«, hogy: a ki nincs vele megelégedve, hát menjen ki az országból.

Ez aztán furcsa egy felelet volt attól a ki idegen volt itt, annak, a kié az ország volt.

Hanem hát könnyen beszéli a német, mert a magyarok egy részét megvesztegette, azoknak juttatott az ország zsirjából, és azok aztán az ország ellen, ő vele tartottak. – Ugyan derék emberek voltak-e azok édes polgártársaim, mondjátok csak? Szeretnétek-e ti is olyanok lenni?

Voltak emberek, *Bethlen, Bocskay, Rákóczy*, kik látva, hogy a német nem akar velünk egyebet, minthogy szolgálj legyünk, hogy saját házunkban őt szolgáljuk, saját földünk termését, véres verejtéssel szerzett filléreinket, gyermekeink vérének neki adjuk, s mindezekért ne kapjunk tőle egyebet, mint ütleget; – hát ezek aztán megsokalták a dolgot, s felszólították az egész népet, hogy ne tőrje ezt; csak akarni kell, és ismét a magyar lesz Magyarországon az úr. Legyünk a németnek *szövetségesei*, de ne legyünk rabszolgái és bolondjai.

És mit gondoltok, hogy mi történt e felszólításra. Az, hogy a magyarság egy része a német mellé állt, és azok ellen küzdött, a kik fel akarták szabadítani az országot. Ugyan mondjátok csak édes polgártársaim, derék, becsületes, jó hazafiak voltak-e ezek? Ti is szeretnétek olyanok lenni?

És látjátok, mert mindig voltak megvesztegethető magyarok, tehát az igaz szívű, valódi hazafiak törekvése soha sem érhetett célra, mert amazok, kiket a német a haza ellen fizetett, elhitették a néppel, hogy ezek nem akarnak mást, csak a népet elámítani és lázítani. A felvilágosítást ámtásnak keresztelték, s *mert* a valódi hazafiak azt mondták a népnek: hallod-e te nép, ha te összetartasz, hát te tízszer, százszor erősebb vagy mint azok, kik most ütnek, csapnak és elnyomnak, hát miért nem tartasz össze? Miért nem mondd, hogy: te csak olyan ember vagy mint ők, sőt még különb, mert ez az ország a tied, és te itthon vagy benne; miért veszik hát el jogaidat, a mi téged illet, miért viszik azt ki a

németeknek, miért nem uralkodik a német a maga országában, minek jön ide a mi nyakunkra? – És ha te összetartasz nép, ha te ezt egy szívvel lélekkel kiáltod, holnap már szabad és a magad ura leszel! – Es ezt, a dolognak megmagyarázását, a népnek azon felvilágosítását, hogy ő itt az ur, és mégis mások uralkodnak; ezt a hazafiúi kötelességet és tiszta jó akaratot – lázításnak keresztelték. – Oh pedig ha erre hallgatott volna a nép, szabad volna már régen; – de hát a nép egy része elhitte, a mit a német által megvesztegetett ámítók a német érdekében beszéltek, és azokkal tartott maga, és jóakarói ellen, mint egykor Krisztus ellen. Ugyan mondd csak édes polgártársam, melyikkel tartottál volna te? A német zsoldosaival tartottál volna-e hazád és magad ellen te is?

És lássátok, mert a magyarok közül mindig voltak, a kik pénzzel, ranggal, hivattal és más egyébvel meg hagyták vesztegetni magukat, és mert a nép közt is voltak, kik e megvesztegetett ámítók szavaira hallgattak, kellett évszázadokon keresztül túrnunk, hogy a mi saját hazánkban, a mi saját vérrrel szerzett országunkban, a szolgák mi legyünk.

Helyeslitek-e ti ezt édes polgártársaim?

És hát lássátok, ily szegény és nyomott körülmények közt talált bennünket az 1848-diki esztendő is, a mely esztendő végre alkalmas volt arra, hogy a magyar ember újra megmondhassa az osztráknak, hogy: elégedjék már meg azon zsarolással, melylyel évszázadok óta gaz magyarok támogatása mellett nyom bennünket. 1848-ban a népek mindenfelé fölemelték fejüket, és mindenütt megmozdultak a trónok, pedig sehol sem állt ez oly gyenge lábon mint nálunk; miért ne merte volna tehát fejét felemelni a magyar nép is, nem azért, hogy a trónt megdöntse, hanem hogy igazságot követeljen attól.

Úgy akarta a magyarok Istene, hogy ez alkalmas időben legyen egy olyan ember is, ki az ország és nép jogának zászlóját kezébe ragadva, azt hatalmasan bírja védelmezni, amely célra megteremtette Kossuth Lajost.

Kossuth Lajos volt az az ember, a ki látta, hogy itt az idő, és itt az alkalom, Magyarországnak 300 év óta eltiporva

tartott jogát újra kiemelni a porból, s végre valahára diadalmasan tartani az ég felé-, a dolgok élére állt. És mikor vérben fürdött Franciaország, Németország egy része, és a császár fejét kívánta a bécsi nép, *Kossuth* a századok óta jogtalanul eltiport Magyarország nevében akkor sem kívánt mást, csak igazságot. Adják meg a magyarnak, ami a magyaré. Ő a király előtt mindig tiszteletteljes állásban maradván tartá kezében az Árpádok által megállapított, s minden király által esküvel elfogadott magyar alkotmányt, egyedül azon isteni ihlettől áthatott szavakat hangoztatva: Mi nem kívánunk egyebet uram király, csak azt, hogy tartsd meg azon esküt, melyet te *úgy* mint őseid, az alkotmány eme szent könyvére le tevének, de meg nem tárták. Ezen könyvben az foglalatik, hogy: saját hazánkban az történjék a mit mi akarunk, hogy mi legyünk urai és intézői saját sorsunknak, s bár ti erre mindannyian megesküdtetek, mindig a német, az idegen kezébe adtátok a nemzet sorsát, kik aztán zsarnokoskodtak felettünk. Mi tehát uram király, míg más népek királyuk vérét szomjúhozzák, mi csak az igazságot szomjúhozzuk, s elégitess te ki a mi szomjainkat, mi kifogjuk elégiteni a te kívánságodat, hogy mint királyunknak, hű támogatóid leendünk!

És hiszitek-e édes polgártársaim, hogy voltak magyarok akkor is, kik *Kossuth* és a *nemzet* e jogos kívánsága ellen dolgoztak, s arra ingerelték a királyt, hogy tartsa meg a régi állapotot, a nemzet elnyomásának rendszerét, a német, urakat, és nagyon természetesen hogy – őket is Derék emberek voltak-e azok édes polgártársak? Azok mellé csatlakoznátok-e ti is?

Csakhogy *Kossuth* szavának hatalma előtt megdőlt minden, a nemzet többsége lelkesedéssel támogatta őt, sa hazaárulók szava helyett a nemzet szavát kellett meghallgatni. És végre, amit 300 év óta nem bírt kivívni a magyar, azt *Kossuth* vezérlete alatt most elérte, mert saját sorsának intézése az ő kezében letétezt.

Azon urak azonban, kik ekként a nagy hivatalokból kimaradtak, a bécsi kamarillával szövetkezve ingerelték a királyt, hogy a magyaroknak megadott jogokat vegye visz-

sza. A király vissza is akarta venni, csakhogy *Kossuth Lajos* kezében volt már az akkor, s inkább kész volt azt fegyverrel védelmezni, mint a nemzetet régi szolgaságába visszata-szittatni.

Nem czéлом itt az 1848-diki eseményeket leírni, nem azt, hogy mily gyalázatos ámitásokkal ingereltettek ellenünk a testvér nemzetek, csupán annyit mondok, hogy daczára annak, miként Ausztria tízszer oly erős volt akkor mint most, daczára, hogy a muszka jött segítségére, én aki ismerem a dolgot, azt állítom, hogy ha Görgey nem hazaáruló, mi győztünk volna mégis. – És most már mondjátok édes polgártársaim, derék ember volt-e Görgey? Nem kívánjátok-e őt megjutalmaztatni, valami hivatallal?

Íme tehát, az eddig leírt sorokból az derült ki, hogy Magyarország igaz szívű honfiainak egyedüli és szent törekvése mindig csak az volt, hogy a magyar nemzetet, az osztrák járom és nyomás alól felszabadítsa, hogy saját hazájában saját urává tegye, s hogy ne engedje azt, miként a magyar nemzet pénze, vére, vagyona Ausztria hizlalására fordítottassék, s hogy a magyar ember az osztrák szolgája legyen.

És miért nem bírta keresztül vinni e szent törekvését? Mert mindig voltak magyarok, a kiket a német, pénzzel, ranggal, hivatallal megvesztegetett, ezek aztán a nép egy részét félrebirták vezetni, és a nép ezen félre vezetett része, saját maga ellen, és az ellen küzdött, a ki őt felakarta szabadítani. Voltak apák, kik hitvány zsoldért, vagy rövidke jólétért, hazajok, gyermekük, és unokáik boldogságát eladták, pedig végre se jutott nekik egyéb mint egy sir, melyre a rab unokák konynyei által áztatott, eladott, elárult hant nehezedik.

II.

Mi történt 1848 után?

1848 és 49 után pedig szörnyen haragudott a német, hogy volt ember, aki nem akarta elismerni, hogy csakis a németnek van joga az élethez, sőt más nemzetek leigázása-

hoz, s hogy a maga tulajdonát a nála vendég-képen megjelenő, később pedig a vendégség fejében erőszakoskodó német ellen védelmezni merte. Az ő jogi fogalma szerint nagy merénylet az, ha valaki a saját magát védelmezni bátorodik. A Görgey hazaárulásának támogatása mellett tehát, úgy a muszka segedelemmel, nagy gyáván főlénk kerekedvén, szégyenteljes dühét a körmei közé került haza nagyjain és szabadság hősein tölte, halállal büntetvén az erények legnagyobbjaiért az embereket. A kikre pedig legjobban haragudott, azok voltak, kik egykor az ő hívei bár, de most, a mindent magával sodró nemzeti lelkesedés áradata által szintén elhagyták magukat ragadtatni, s a magyarok oldalán látván a sikert, a sógor ellen fordultak. Es e gyűlölt ellenség nem volt más, mint a magyar főuraknak a magyarok mellett küzdő része.

Azt nem hitte a német, hogy még ezek is elfognak tőle pártolni, hiszen a legtöbb ő alatta nyerte mágnási rangját.

Nem lévén tehát még aristokraczia sem, mely meg ne bélyegezte volna magát előtte, egypár hűségesen önző gaz kivételével, csupa idegen elemből álló bérencz rajjal árasztá el az országot, s e szerint az aristokracziát a főhivatalokból szintén kizárván, annak minden befolyását elmetszette, sőt pátensek által egyenesen az aristokraczia ellen, intézvén lövegeit, a kormányrendszert annyiban demokratikus lábra helyezte, hogy a főurak regementjével még jobban érezte a nyomást.

Ezért cserében azt csinálták a főurak, hogy elkezdtek hazafiaskodni. Elkezdtek tónust adni az elégedetlenségnek, a legjobban ellévén nyomva, az elnyomottaknak vezéreiül léptek föl. Versenyezni kezdtek a némettel. Amennyire az nyomta őket, ők épen annyira fokozták a nemzetben az ellenhatást, és a külföldre menekültekkel tervezgetésekbe bocsátkoztak. Önérdékből többet használtak az ügynek, mint hazafiságból használhattak volna. A főúri dolyf fel volt ingerelve.

Ami felső rendelet csak megjelent, náluk talált legnagyobb ellenhatásra, és onnan terjedt szét láng gyanánt; ez intézmények iránti gyűlöletet ők hintették szét leginkább.

Hanem azért tudták, hogy mit csinálnak. Ők csak befolyásukat akarták ériztetni a most már őket is nyomó német kormányral, mikor azonban ott állt a dolog 1859-ben az olasz háború alatt, hogy a nemzet kivívhatja szabadságát, az alkalmat tétlenül hagyták elmúlni, mert hiszen akkor bejött volna *Kossuth Lajos*, ettől pedig jobban féltek, mint amennyire a németé gyűlölték.

Hanem azért ők voltak a fő tényezők, hogy 1861-ben az országgyűlés össze hivatott. A magyar ruhában a nemzettel együtt demonstráltak, és 1861-ben ama, a policzia által agyonlövetett Forinyák nevű fiatal ember temetésén ők tették a legnagyobb tüntetést. Hatvanegy után exequáltatták magukat az adóért, a trafik, sat. intézményeket ők gyűlöltettek meg leginkább; szóval megmutatták a németnek, hogy nélkülok nem lesz a német uralma Magyarországon biztos soha, mert a nép akkor tör ki, mikor ők akarják, s ahhoz csak alkalom kell.

Az osztrák kormány daczolt velük míg daczolhatott, hanem a csehországi vereség után végre beadta a derekát. Elkezdett simulni a magyar főurakhoz, és a kettő közt miilni kezdett az ellenszenv, a harag. A néppel nem igen törődtek.

Egyszer csak azt kezdtük látni, hogy már nagyon is jól vannak, végre pedig Deák Ferenczet a maguk eszközéül felhasználva, egészen ki is békültek, a nemzet a nép megkérdezése nélkül. Hanem hogy mi történt valósággal csak akkot vette észre a nemzet igazán, mikor *Kossuth Lajosnak* a Deák Ferenczhez irt levele megjelent, s mint egy nap, fényével bevilágította az egész dolgot.

A nemzet hű férfiai majd nem kétségbeestek, s bár harczoltak ez egyezkedés ellen a legnagyobb lelki erővel, már nem tehettek ellene semmit. Megszületett.

És hogy született meg?

Úgy, hogy az 1848-előtti állapot nemcsak vissza állt, hanem irtóztatóbbá tétetett. A német uralkodása Magyarországon törvényesen elfogadtatott. *Törvényeit* alkottattak, törvények, melyek ezelőtt nem voltak: hogy t. i. Magyarország a német nélkül nem tehet semmit, a német nélkül

nem lehet se katonája, se pénze, se fegyvere. A magyar fiút igenis el lehet vinni német katonának és a magyar pénzt elviszik német adósságot fizetni. Szóval, a mit a német 1848 előtt csak erőszakosan tehetett rajtunk, mindazt elfogadta a magyarok azon része törvénynek, kiadván az ország kezéből mindené és mindent amivel magát valaha védelmezhetné; hanem most már viszik tőlünk a pénzt, a katonát, a nemzet zsírját, törvényesen, egészen a németnek adattunk el.

Ugyan mondd csak édes polgártársam, helyesled te ezt, azzal tartasz te is, aki bennünket a németnek eladott?

III.

Hogy állunk tehát most?

Úgy állunk, hogy amiért 300 év óta folytonosan küzdöttünk, amit *Kossuth Lajos* megszerzett, amiért 1848-ban vérünket hullattuk, az mind, az mind a németé lett; azé a németé, mely egy harmadrésznyire sincs annyi mint mi, amelynél hatszor erősebbek vagyunk; annak a németnek adták oda fegyverünket, vagyonunkat.

Hanem hát a német kibékült azokkal az emberekkel akik a népnek egy részét magukhoz tudják dédelgetni, adott nekik rangot, hivatalt és hatalmat arra, hogy a megnyerhető embereket maguknak megnyerjék, s azok ismét akiket megnyerhetnek, tehát azokkal a német és a kormány híveit a nép szabadság ellen szaporítsák.

Ugyan édes polgártársam, azokhoz az emberekhez akarsz-e tartozni te is?

De hogy bebizonyítsam, miként azok az emberek nem az ország, a haza, hanem a német érdekében dolgoznak, hogy nem a magyar nép, hanem a német emberei, hát íme álljanak itt szemünk előtt az élő példák.

Míg ki nem békültek a némettel, míg nem adott nekik a német hivatalt, rangot és hatalmat hát miért kiáltották akkor: hogy sok az adó rémségesen, hogy nem bírjuk megfizetni, hogy a nép koldussá lesz, az ország elszegényedik, hogy földönfutóvá lesz a magyar? Miért kiáltották akkor? Hiszen

most ők az urak, tehetnének róla. Vagy talán arany eső hullt azóta az égből, az úr Isten különös bankót nyomat és manna képébe hinti le, hogy adót lehessen vele fizetni? Hát miért nem tesznek most róla, mikor tehetnének? Nem kiabálták-e, hogy az adó rémséges sok, – s íme, csakhogy egyszer hivatalba jutottak, most még ők emelik. Az adó már másfél annyi mint akkor volt, mikor ők rémséges soknak mondták, hanem azért most nem igen beszélnek ugye: hogy a nép koldussá lesz, az ország elszegényedik, és hogy földönfutóvá lesz a magyar? – Nem bizony, mert annak az adónak egyik része az ő zsebüket tömi meg, a másik részét pedig oda adják a németnek, így osztozván a népnek véres verejtékén.

Azelőtt azt kiáltották: mégis rettenetes az, hogy az ember már a magáéval sem szabad, hogy a természetnek is mástól kell venni a dohányt ha dohányozni akar. A kormány megveszi tíz forintért, és vissza adja a saját magunkét, százért. Aztán tart kopókat, melyek bemennek az ember házába, ott feltúrják mindenét, összehányják féltett holmiját, kibontják a falat, leszedik a tetőzetet, – az ember nem biztos saját hajlékában, és ami a legbosszantóbb, e szuktatókat, ezen leskelődő ellenségeinket, a mi keserves filléreinkből magunknak kell fizetni!

Bezzeg nem lármázzák már ezeket, hanem ők maguk tartják a szuktatókat, mert most már őket nem zaklatják; ők maguk tartják a trafikot, mert most már nekik hoz az jövedelmet.

Hát csak addig hazafi az ember, míg az ő saját bőre forog kérdésben, hanem a más bőrét, testvérének, nemzetének bőrét, minden pillanatban kész a német parancsára lehúzni?

Ugyan mondd csak édes polgártársam, ezek felé az emberek felé visz téged a te lelkiismereted?

Avagy miért nem kiabálnak most azok az urak, hogy: gyermekeinket elviszik katonának, hogy míg az apa itthon izzad, hogy fia lénungját keservesen megkeresse és adóba lefizesse, addig a munkás kezek, a fiatal erők tétlenül hevernek. Nem úgy sír-e gyermeke után az anya most is, a testvér, a kedves, a feleség most is, mint azelőtt, s egy háborúban nem ezrenként lövöldöznek-e őket agyon mint azelőtt?

De bezzeg nem hallják ám most a siránkozók jaját, mit bánnák ők, ha ugyancsak idegen érdekekért patakokban foly-
nék is a magyar vér, csak ők kikapják a nemzet adójából a
maguk zsoldját.

Ugye, hogy míg nem tehetek róla, addig sajnálták a
hazáért tagját vesztett béna honvéd kenyeretlen árváját, vagy
a német elleni ütközetben elesett hős kolduló öreganyját?
Ugye, hogy míg hivatalba nem jutottak vagy le nem kenye-
reztettek, ők jajgattak mindezekért a legjobban. – De most,
midőn tehetnék, midőn módjukban állna, most kiveszik a
kenyeret azon szerencsétlen, a hazáért nyomorulttá koldussá
tett hősök, árvák és özvegyek szájából, nem indítja meg őket
a hazaszeretetért való ezen hálatlanság, nem hallják a man-
kók kopogását midőn a béna honvéd márvány palotáik
talapzatán egy fillérért végig könyörög? – Nem, – mert
inasaikkal kiveretik őket. Hanem igenis, a német parancsára
a nemzet zsebéből kivett keserves adóból, a honvédek szájá-
ból kivett véres kenyérből dúsan táplálják azokat, kik nem
a magyar, hanem a német mellett, a magyar ellen küzdenek,
azokat, kik a muszkáknak bérceinken át utat nyitának és
mutatták, hogy merre kell a nemzet szívébe behatolni: azok
igen, azok kapnak az ő hazaárulásaikért nyugdíjt, de a béna
honvéd nem, hiszen ő hazájáért hullatta véré, – ezek pedig
a német emberei.

Hanem igenis, szemfényvesztésből épülnek a gyárak,
behúzatnak a részvényesek, – hogy csak az ipar haladására
mutathasson a kormány, – aztán a gyárak buknek egymás
után. Épülnek a vasutak adósságból, azok sem a nemzet,
hanem igenis nemzet pénzből, egyes emberek érdekében
iszonyú áráért. És kik építik? németek. És kik vannak a
legfőbb vasútnál, magánál a kormány vasútnál alkalmazva?
Németek. Kik vannak mindenütt előnyben és alkalmaztatnak
a magyarok helyett? A németek. – És ez a kormány tartja
magát magyarnak, hazafinak?

Ugyan elhiszed-e édes polgártársam, hogy az? és felé
visz-e a lelkiismereted?

IV.

Barátjáról ismerik meg az embert.

Dehogy méginkább tisztában legyünk a dologgal, hát legjobb lesz, ha körütekintünk, és szemügyre vészük azokat az embereket, akik a jobboldallal tartanak, és akikkel a jobboldal tart. Ebből aztán világosan megfogjuk látni, hogy tiszta bor-e hát az, melyet választóival itat, vagy fel van keverve a népámítás, félrevezetés, és lélekvásárlás mérgével. Mert ha az, melyet a jobboldal védelmez? hát akkor ott lesznek az igaz hazafiak, és hazaárulók, a némettel tartó gazok, Schmerling és Bach által a nemzet nyakára erőszakolt hazátlan és élősdi idegen népségek, kik mint a hollók csak oda tartanak ahol préda kínálkozik, tehát a zsarnokság ezen vak eszközei, a bécsi cenzuralisták vagyis magyar faló kormány kegyen hizott néppióczák a muszkavezető honárulók, a nemzetiségeket a magyar ellen ingerlő Jellasic és Rauch féle emberek, a népet illető vagyonokból hájat növesztő katolikus papság, és végre az emberiség szégyene és mocska, Görgey Arthur, – ezek bizonyosan a másik párton vannak.

Ám lássuk tehát:

1. Azok az emberek, kiket 184⁸/₉-után mint a magyar nép elnyomóit a magyar nép megnyúzóit, adószedőit és exquálóit, a zsarnokság iskolájában nevelkedett szolga lelkeket, kik az emberiség nemes fogalmának legkisebb szikrája nélkül, egyedül a népek megkoppasztásából élnek, és az önkény által minden nemtelenségre felhasználtnak, a Bach által nyakunkra hozott ezen embereket, mind egy szálíg alkalmazta a mostani kormány, és ha sehol nem, a miniszteri hivatalokban, honnan a valódi hazafiak elutasíttatnak, fellehet találni őket. Ezek uralkodnak felettünk.

2. Ha valaki bizonyítványt tud felmutatni, hogy a Bach és Schmerling idejében szolgálta az önkényt, az biztos alkalmazásra számíthat, miután hazafiatkat erre a mesterségre nem lehet használni és mert a Bach és Schmerling-hivatalnokoknak már tanulni sem kell, miután a Bach és Schmerling idejéből minden rossz megmaradt, hanem ami jó volt, a he-

lyett most csináltak rosszabbat, és a rossz betanulására, és gyakorlására azon emberek nagyon alkalmasak. *Tehát valamennyi ott van a jobboldalon.*

3. Az Apponyi, Majláth, Sennyei, stb. féle emberek, kik az osztrák magyar ellenes törekvéseinek, és elnémetesítés-Bek mindig vakon hódoló eszközei voltak, és soha sem a néppel, hanem mindig annak elnyomóival tartottak. – Hol vannak azok? *Ott vannak a jobboldalon.*

4. Azok az emberek, kik 1849-ben a magyarok diadalát látva Pozsonyban Összegyűltek és a *német* mellett a magyar ellen szállították a népet *fegyverre*. Hol vannak azok? Ott vannak a jobboldalon.

5. A Forgáchok, a Dobrzsánszkyak stb. hazaárulók, kik a muszkákat az országba vezették; a Pálffyak, kik közül Pálffy Mór a Windischgrätz táborában szolgálván azt monda: Megtagadom hogy magyar vagyok? Hol vannak, azok? *a jobboldalon* sőt nem csak hogy a jobboldalon vannak, hanem a jobboldal, hogy ezeket jutalmazhassa, az 1848-, 1849-ben megsebesült és nyomorékká tett honvédek szájából, a honvédek özvegyeinek és árváinak szájából kivette a kenyeret.

6. A magyarok legnagyobb ellensége a horvátokat most is ellenünk korbácsoló Rauch és Jellasich féle had hol van? *Ott van a jobboldalon.*

7. Hol vannak a finánczok? Ott vannak a jobboldalon.

8. Hol van a zsidóság embert nyúzós része, és az a része, mely gázságról a többiek előtt is meg van vetve? *A jobboldalon.*

9. Hol van a katolikus papság, melyet semmiféle családi kötelék sem köt a nemzethez, mely a nemzet testében mint egy szálla szerepel, mely a hazafiakétól elütő csupán a papság érdekét támogató törvényekkel bír; mely az ország egy harmadrészét birtokolja még, és a szegény néppel fizeteti a plebánust és éhséggel küzdő tanítót; ez az önző sereg, mely milliókkal rendelkezik, és nincs benne annyi emberség, hogy a pesti Lipóttemplornot fölépíttetné, hanem rátolja a nemzet az ő általa is szegényített nemzet nyakára. Ez a faj, mely a más ember családi boldogságának feldúlását semmibe veszi,

vagy a női erény megvesztegetését tartja főcéljának; az a faj, mely a papi jövedelmen kívül nem ismer semmi szentet; ez a faj, mely tüzes vasakkal tépette az előtte meg nem hunyász-
kodó emberek testét, ez mely a felebaráti szeretetet hordozza
ajkán, és mégis halálra üldözi azokat kik meg nem görnyed-
nek előtte; ez, mely a nép erényének oltalmára volna rendelve,
és a nép elállatiasítását, lerészegítését, megvesztegetését leg-
jobban űzi; ki az ájtatos adakozók filléreit az oltártól elvéve,
korteskedésre használja; mely családapákat foszt meg kenyé-
rétől ha az el nem adja lelkiismeretét Ez a faj, melynek
törekvése nem más, mint jövedelmét és hatalmát szaporítani,
fölhasználván erre minden eszközt, még az isten szent nevét
is; ez a faj, mely az egész kerek világon soha se tartott még
mással csak azzal, kit az ő önző céljának, – (mely nem más
mint a népnek a butaság sötétségében való tartása) – eszkö-
zéül használhatott, ez a faj íme (egyres nemesebb keblek ki-
vételével) hol van most? *Ott van a jobboldalon.*

10. Hát Görgey hol van? *Ott van a jobboldalon.*

Hát te is ezekkel tartasz édes polgártársam?

V.

És aztán mit műveltek ez emberek?

Képzeltetni, hogy mikor az emberi önzésnek és elvtelenségnek ily zagyvaléka összekerült, az bizony valami tiszta dolgot nem művelhetett, s mert az egész keveréknek összehozó célja nem lehetett más, mint az aránylag kisebb-nagyobb ígéretekkel kecsegtető megélhetés, tehát természet és ösztönszerűleg mindjárt azon kezdett gondolkodni, hogy magának ezt a megnyert állapotot szoros összetartás által biztosítsa. Mindenek előtt azt a kapcsolatot kellett tehát nekik megerősíteniök, melybe mindannyian kapaszkodhattak, – a németet.

Ennek köpenyeg alatt találtak száraz helyre, ezen köpönyeg tartóssá tétele lett tehát a fő és közös cél.

Mindjárt kezdetben azon kezdtek tehát munkálkodni, hogy e köpönyeg hétnyüstös posztóból legyen készítve, és

mint a Sámson haja, a magyar nemzet ereje is bele szöve, mert hát e pillanattól kezdve nem Magyarország, hanem a köpönyeg fenntartása lőn a főkérdés.

A Bach-hivatalnokok, a hazaellenes magyarok, a bécsi centralisták, a finánczok, a hazafiatlan zsidók, a muszkavezetők, a katolikus papok, és végre a Görgey-féle emberek hozzáfogtak aztán a munkához.

Mindjárt kezdetben elkezdtek szaporítani az adót, mert a német elvállalt adósságába minden évben 34 milliót kell fizetni. Megerősítették a trafikot, mert az onnan folyó jövedelem is kell a németnek. Szaporították a katonát, mert a németnek „honvéd” című katona is kell. Elkezdtek csinálni az adósságot a *népre*, mert vasutat akartak építtetni *maguknak*. *Kossuth Lajost* nyilvánosan és országgyűlésileg *bűnösnek* nevezték, a muszkavezetőket pedig pensióval *megjutalmazták*. Elkezdtek a nemességet, grófságot, hivatalt és jövedelmező vállalatokat osztogatni azoknak, *a kik hozzájuk szegődtek*, és üldözni, kenyértől megfosztani azokat, *kik a haza mellett maradtak*, szóval mikor a régi rosztat ráerősítették a nép vállára, és pótolták még új rosztakkal is, akkor aztán hozzáfogtak a régi jóknak lerombolásához.

Leginkább útjokban álltak a vármegyék, miután a vármegyéknek megvolt az a joguk, hogy *a törvénytelen rendeleteket*, melyek a haza kárára valók lehetek volna, – félretehették. azaz nem teljesítették, miután pedig ők, mindjárt kezdetben elkezdtek a törvénytelen rendeleteket küldözgetni, s mert azokat több vármegye, azok közt Pest és Heves, nem teljesítette, tehát elhatározták a vármegyék eltörlését, a mit meg is tettek.

Látva és tudva, hogy a szegényebb osztály jobban érzi a terhek viselését, úgymint a tömérdek adók fizetését, katonatartást, igazságtalanul felosztott közmunkát és a többi, s hogy míg a vagyonos könnyedén kiteszi félzsebéből, addig a szegény jajgatva adja oda kenyérre valóját, hogy mint a beteg ember az idő rosztarfordulását, úgy a szegény ember az állapotok rosztarfordulását is hamarabb megérzi, s így hamarabb is felkiált, – tehát elhatározták, hogy a megyei bizottmányokból, hol minden szegénynek alkalma volt felkiált-

hatni, tehát a szegényt kizárják, hogy még panaszkodni se legyen alkalma, nehogy a panaszt hallva, a többiek is elégedetlenkedjenek. Elvették tehát a szegénynek szólási jogát, hogy viselje terhét és szenvedéseit némán, mint a hal, – s átadták a szólási jogot azoknak, kik vagyonosak lévén, s nem érezvén úgy a terhek nehézségét, tehát nem is gondolnak vele annyira, s mert megvan nekik mindennapi kenyerük, tehát inkább nem szólnak, mint alkalmatlanságot csináljanak maguknak. Ezek tehát az úgynevezett virilisek. Ezek nagy részétől tehet a zagyvalék kormány és párt, azt, a mit akar.

Megfosztván pedig a szegénységet szólási jogától, és eltörölvén a régi megyéket, úgy intézték a dolgot, hogy a legfőbb ügy, vagyis a bírászkodás és igazságszolgáltatás azoknak az embereknek a kezébe kerüljön, kiket ők fognak kinevezni. Ezek az emberek aztán kedvezzenek azoknak, a kik ő melléjük állnak, és zaklassák azokat, a kik nem állnak melléjük. Legjobban meg lehet ezt tudni a baloldali ügyvédek-től, kik a jobboldali ügyvédekkel szemközt, igen gyakran, napfényü igazsággal bíró port is elvesztenek. Ezen intézkedés által odaműködött a zagyvalék sereg, hogy mindenkit a német mellé, az ő ura mellé állni kényszerítsen.

Meghagyván pedig a megyei közigazgatási tisztviselők választását, mert a virilisek által a legtöbb megyében ők jutottak többségre, tehát a legtöbb megyékben azok választattak meg, kik szintén a német mellé álltak. Itt pedig ez volt a cél, hogy majd ezek a tisztviselők aztán, a választások alkalmával azokat, kik a magyar szabadság mellett maradtak, mindenféleképpen ijesztgessék, hogy ne merjenek a némettel tartó követjelölt ellen szavazni.

És végre, hogy az ő és a német uralkodását ezentúl is biztossá tegyék, mit akartak még a haza és a nép ellen elkövetni?

El akarták követni a haza ellen, hogy: mert az az alku, melyet a némettel 1867-ben kötöttek, s mely alku következtében a németnek tíz évre eladták az országot, s mely alku 1877 elején lejár, tehát hogy akkor is ők legyenek a dolgok élén, (mert azt hiszik, hogy a jelen választáskor ismét többségben lesznek) – az országgyűlés hosszúságát három év

helyett öt évre akarták határozni. Épen úgy ütött volna ki, hogy épen az új alku megkötése után telt volna le az öt esztendő, s az új alkunál, ha ugyan ők jutnának megint többségre, – tíz esztendőre ismét eladták volna a németnek az országot, a német pedig mint most, ismét kiadta volna nekik árendába. Csak úgy bánnak az országgal, mint valami bitangolt jószággal. – Tehát ezt akarták most a múlt országgyűlés végén, a haza ellen elkövetni. „

A nép ellen pedig elakarták követni azt hogy: a mint fentebb is elmondtam, jól tudják, hogy a szegényebb osztály hamarabb kiált, s mert az iparosok nagyobb része, vagy is a, mesteremberek nagyobb része, nem csupán, mert a nép szegényebb osztályához tartozik, de mert mestersége után egészen függetlenül élén, s a jót már kiválóabban megtudván különböztetni a rosztól, nem bírják reá venni, hogy a némettel trafikáló párthoz szegődjék, tehát úgy fundáltak ki magukban, hogy a választók ezen részét, amennyire lehet megfosztják szavazati jogától, oly magasra szabván a választási jogot megadó adó nagyságát, amennyit, t. i. ezen szegényebb mesteremberek nem fizetnek, s így a szavazati jogtól elesnek. Ők tehát készek voltak lelkiismeretlenül megfosztani a szegényebb embereket még attól is, hogy saját ügyük eldöntéséhez és azon ország sorsához, mely épen úgy az övé, mint bárkié, mely ha veszélyben van, hát ő épen úgy védelmezi mint bárki más, hogy még csak szavazatával se járulhasson hozzá. Hát tehet arról a szegény, hogy a szerencse nem kedvezett úgy neki mint egy másiknak, s nem lehetett gazdaggá? hiszen ő szeretne azzá lenni legjobban, és neki fáj az, hogy míg más tejben vajban úszva bársony kanapékön pihenteti tagjait, neki szegénynek megkell elégedni a száraz falattal, s örül ha naponként van egypár órája, hogy kemény deszkán kifújhatja magát a kenyérkeresés nehéz munkája után. És vájjon nem jobban megérzi-e ez a szegény na két keservesen összeszedett forintjából az egyiket oda kell adni az adóba, mint a gazdag, ha ezréből elvesznek százat? Nem jobban megérzi-e a szegény szülő, ha kenyérkereső fiát elviszik katonának, s ott az előmenetel minden reménye nélkül száraz prófonton kínlódik, míg a gazdag gaz-

dag ott is, és sem szülői nem érzik a kenyérkereső hiányát, sem ő nem érzi a katonáskodás nyomorúságát. És íme, a jobboldali zagyvalék sereg, csak azért, hogy az ő káros uralkodása tovább tartson, hogy végre oda jusson az ország, miként reménye se lehessen többé a jóléthez, tehát ő kész lett volna a szegénységet méginkább a földhöz nyomni, a szegény ágyát még keményebbre vetni, hogy végre egyetlen hazafiúi jogát, a szavazatjogot is kivegye kezéből. Bizony szégyen gyalázat, hogy a haszonlesés annyira elvetemedetté teszi már azon jobboldali urakat, miként megfélemedezik emberi, meg felebaráti kötelességéről, s a sors által úgy is sajnosán büntetett szegénynek még azt az eszközt is kiakarja venni kezéből, melylyel, ha azt okosan használja, képes magán segíteni. Szégyen, igazán szégyen gyalázat!

És te mégis azokkal tartanál édes polgártársam!

VI.

És mért van ez így?

Hát azért van ez így, mert amint mondtuk, mindig találkoztak magyarok, kiket a rang, hivatal, pénzsomj, sat. arra az oldalra vitt, ahol vágyainak ezen kielégítésére leginkább, és legkönnyebb móddal számíthatott; a hova nem kellett se valami nagy ész, se valami nagy tudomány, épen semmi hazafiság, hanem hazafiatlanság nagyon sok, és szolgalelkűség, lelkiismeretlenség, ugyanannyi. És ha egy embert megtudott nyerni a német? Az az egy már megnyert kettőt, az a kettő négyet, és így tovább. De hogy is ne. A Bakony hőseinek, és a puszták fiának csak megvan tiltva az ő gazdálkodási rendszere, és még is akad követőkre, hát ahol meg van engedve, sőt törvénnyé iktatva, hát ott hogyne akadna. És valóban, a becsületesség legacézosabb részével bírnak azok az emberek, kik ezen megkísértéseknek ellent tudtak állni, s ha kevesen is, de Istennek hála, vannak még annyian hogy a népet, ha bár számtalan viszontagságok közt, de elfogják vezetni az Ígéret földjére.

Nehéz munka, nagy munka, de akik mindeddig meg-

tudtak állni szilárdan, azok a munka nagyságától, a munka nehézségétől, nem fognak visszariadni ezután sem.

És miért nehéz munka, miért nagy munka, mikor ezen az oldalon lelhető föl a nép boldogsága, és az igazság?

Hát azért, mert azok, akik a némethez szegődtek, azok mindenféle eszközzel és móddal oda hatnak, hogy a népből minél többet csábítván a maguk részére, a német kegyelmét ezentúlra is biztosíthassák maguknak.

Ezek tehát nem nézik milyen legyen az eszköz, csak-hogy célhoz vezesse őket, és lévén a kezökben hatalom és pénz, mindezzel oda működnek, hogy a nép lelkiismeretét megvásárolhassák.

Ezek az emberek elnevezik a balpártot néplázítónak azért, amiért a népnek felakarja deríteni az igazságot, és ha lázító az, amit beszél, nem azért lázító, mert a balpárt lázítani akar vele, hanem azért, mert a jobboldal lázító dolgokat cselekszik, s ha azt a balpárt a nép előtt kitarja, hát mindenesetre lázít, mert lázító dolgokat világosít meg. A jobboldal aztán, hogy a nép embereinek hitelét elvegye, nehogy a nép valóban keresztül látva az ő cselekedetei, mint becsületes lelkétől várható ott hagyja ökelmét, tehát azt mondja, hogy a balpárt nem igazat beszél, hanem lázít. Bizony sajnos, hogy a jobboldal tetteinek már csak egyszerű elmondása is lázítás.

A jobboldal, hogy a népet tévútra vezesse, azt is hirdeti, hogy a balpárt csak azért beszél, mert ő akarna kormányra jutni. Uramfia, mennyire együgyű *egy* ráfogás ez. Szörnyen nagyon együgyű; hanem amit valaki magában érez, azt gondolja másról is. Hiszen ha a balpártnak nem volna más és nemesebb szándéka, csak az, hogy kormányra jusson, akkor épenséggel nem beszélne, hanem egyszerűen átmenne a jobboldalra, és rögtön ott lenne a kormányon. Ebből látni tehát, hogy mily fegyverekkel él a jobboldal a balpárt ellen, csak-hogy a népet ámíthassa vele, és mert igazságot nem tud mondani, hát mond ostoba hazugságot.

Azt is mondja, hogy a baloldalt a porosz vesztegette meg és hogy az a poroszszal tart, meg azt is, hogy a muszka vesztegette meg, és a muszkával tart. Itt látni azután, hogy

mennyire kiüt a szeg a zsákból. Mert őt megvesztegette az osztrák hát azt hiszi, hogy a balpárt azért van ő ellene, mert azt meg a porosz, vagy a muszka vesztegette meg, szóval nem tudja még csak elgondolni sem, hogy megvesztegetés nélkül hogy tehessen valaki valamit, és pedig oly tűzzel, oly tántoríthatlan akarattal, mint a balpárt tesz? és ebből látni, hogy még csak fogalma sincs arról, mi az a hazafiság, s hogy a hazaszeretet szent érzése is ösztönözhet valakit a cselekedetre.

Ilyen, és hasonló beszédekkel veri teli a nép fejét, s magagát vallja hazafinak – a ripók. És a tiszta szívú nép, nem is képzelvén, hogy valaki ily egyenesen kimerje mondani azt ami egészen ellenkezik az igazsággal, s mert a dolgok állását sem ismeri, tehát annak hisz, aki többet tud neki beszélni, a jobboldal pedig beszél, csak legyen aki hallgatni győzi.

Íme, ez a nép félrevezetésének egyik eszköze, a másik meg az, hogy a balpártit hátra igyekeznek tolni, ha becsületes is, a jobbpártit pedig emelni, ha hunczfut is, természetesen, hogy ezzel csak szemfényvesztést csinálnak, mert annak a jobbpártinak azért épen úgy kell fizetni adót, katonát, stb. mint másnak, de hát elámítják, s azt hiszi, hogy neki jó dolga van.

Mikor pedig jönnek a választások, hát akkor meg elkezdi osztogatni a krumpli- és akukoricza-földeket, ami a jobboldali nagyurak kezében van, megereszti a csapot, sőt még pénzt is adnak a lelkiismeretért; az ekként körülfont, leitatott, és behálózott ember aztán elhiszi, hogy az a kukoricza föld megtermi az ő boldogságát, megszüntetvén trafikot, finánczot, katonatartást, újonczozást stb., hogy az a mámor melyet az ész elvevésére szánt a vesztegetés, örök pardicsommal fog neki fényeskedni; és hogy abból a néhány forintból kifogja már ő fizetni háromesztendei adóját, papját, kántorját, stb. Csak is a választások után veszi észre hogy:

„Ha volt *rövid* dínom dánom,
Lett is *hosszú* szánom bánom!”

És valódiilag hasonlít Ezsauhoz, ki egy tál lencseért, mert akkor jól esett neki, odaadta egész atyai örökségét, pedig hány tál lencse jutott volna abból az örökségből neki magának, gyermekeinek, és unokáinak.

Bizony az a szegény ember is, ha tudná, hogy azért a kukoricza- földért, pár itcze borért és forintért, nemcsak az ő saját, de gyermekei és unokái boldogságát is megakarja venni a némettel tartó magyar, már csak nem tartom oly istentől elrugaszkodottnak és lelkiismeretlennek, hogy eladná neki, hanem vágná a fejéhez annak, aki kínálja.

Avagy te eladnád édes polgártársam?

VII.

És most beszéljünk a balpártról?

Mi tehát az a balpárt tulajdonképen?

Sokszor halljuk ezt említeni de még többször halljuk a jobboldal által kigúnyoltatni, miután a jobboldalon bevett szokássá vált már kigúnyolni mindent, ami hazafiség, ami nem önző számításból eredt, s vannak emberek kik aztán csakis a mindenütt lármázó jobboldali kortesek és lapok után ítélvén meg a balpártot, arról egészen más fogalommal bírnak. Mi tehát, hogy tiszta képet nyújtsunk arról, tehát a nélkül, hogy csak egy szócskával is dicsérnők, elmondjuk, azaz leírjuk, hogy: Tulajdonképen mi is az a balpárt?

Az a balpárt tehát egészen ellenkezője a jobbnak, s fő ismertető vonása az, hogy a némettől függetlennek akarja látni az országot; *szövetségben* élni vele, de szolgája lenni nem.

A balpárt azt akarja, hogy *Magyarország Magyarország* legyen, és pedig olyan Magyarország, *melynek nem a német parancsol*. A balpárt azt akarja, hogy fizesse Magyarország azt az adósságot, *ami az övé*, de a *németét ne*. A balpárt azt akarja, hogy legyen az országnak annyi katonája, amennyi az ország *megvédésére* szükséges, nem pedig annyi amennyi a *németnek*, az ország *letiprására*, szükséges, és hogy az a katona, az a magyar katona, *ne a németé* legyen, hanem a *miénk*. A balpárt azt akarja, hogy a *trafik töröltessék el*, természetesen dohányt aki akar adja el annak akinek akarja, *és szíjon amilyet akar*. A balpárt azt akarja, hogy *ne legyen fináncz*, aki feldúlja a békés ember lakását. A balpárt azt akarja, hogy *a magyar pénz Magyarországnak maradjon*,

hogy a magyar ipar előre menjen s hogy a *kormány Magyarországi lakói által készíttessen mindent*. A balpárt azt akarja, hogy Magyarországon *ne idegeneknek osztoassák a hivatalokat* és nyereséges vállalatokat, s minden oly vállalat mely a magyar ipar emelését segíti elő, nem úgy mint most, elviselhetetlen, hanem a lehető *legcsekélyebb adóval* terheltessék. A balpárt azt akarja, hogy az adó *tetemesen leszállítsák*, s hogy a nyugdíj *ne a muszkavezetőknek*, hanem a *házáért küzdő* egyéneknek adassék. A balpárt azt akarja, hogy a szólási és választási jog *nem hogy megszorítsák*, de a mennyire lehet, *kiterjessék*, hogy az országgyűlés három éves legyen, a király Buda-Pesten lakjék, *Kossuth Lajos* hazajöjjön, s ha csak lehetséges, a *Kossuth* bankó beváltassék. Ennyi jót, sőt még ennél sokkal több jót akar a balpárt, noha a jobbpárt mindezen jókat eltörülte, sőt mindezen jóknak ellene dolgozik.

1867-től 1872-ig az országgyűlésen nem folyt a vita másról, mint arról, hogy: a balpárt mindig az elmondott *dolgok mellett*, a jobbpárt pedig mindig az elmondott *jogok ellen* beszélt, de mert a nép több jobbpárti képviselőt küldött föl *maga ellen*, mint balpártit *maga mellett*, hát nagyon természetes, hogy a több jobboldali a kevesebb baloldali leszavazta.

Végre pedig, a mint már fentebb is megírtuk, a jobbpárt még arra is rá akart vetemedni, hogy a jövő országgyűlést az országot eladó alku megújításáig megnyújtsa, a szegényebbeket pedig a választói jogtól megfoszsa. Ezen haza és népellenes merényletet azonban alkalma volt a balpártnak megakadályozni, és pedig a következőképen:

A jobboldali kormány ugyanis e hazaellenes dolgot az országgyűlés végére hagyta, azon hiszemmel, hogy miután más dolgok elintézése is volt még hátra, tehát ezeken sebesen keresztül fognak menni, és a balpártnak nem lesz ideje, hogy beszéljen, *és felvilágosítsa a népet a felől*, hogy mit akarnak ellene elkövetni. Hanem a jobbpárt most az egyszer csizmadiát fogott. Az országgyűlési házszabályokban ugyanis az áll, *hogy míg van képviselő, a ki a kérdésben álló tárgyhoz szólni akar*, addig azt nem lehet szavazat alá bocsátani, e szerint tehát a balpárt *beszélt mindaddig, míg csak be nem*

zárták az országgyűlést, e szerint mentvén meg szegényebb polgártársainknak, a jobbpárt által elrabolni akart szavazati jogát.

Ha azonban most a jobb pártra szavaznak, bizonyosak lehetnek benne, hogy utoljára szavaznak.

És vajjon, mégis a jobbpárttal akarnál-e szavazni édes polgártártam?

VIII.

Végszó.

És most, miután mindezeket olvastad és tudod, most, miután nem mondhatod, hogy a dolgok állását nem ismered, hát szavazz a mint akarsz, állj a magyarhoz vagy a némethez, tartsd meg, ha akarod – vagy három-négy napig tartó mulatságért add el magadat, hazádat és unokáid boldogságát, mert úgy segéljen engem és utódaimat az Isten, a hogy beteljesedik minden elsorolt jó, ha a balpárt jut többségre, és úgy verjen meg, a mint be nem teljesedik minden elsorolt rász, ha a jobbpárt jut többségre. Ám kezedben van jövőd és gyermekeid sorsa, használd azt úgy a mint lelkiismereted és tiszta hazafiúi belátásod sugallja – Amen!